

2017. godina kroz našu prizmu

www.gamn.org

Godišnji izvještaj

Podgorica, februar 2018. godine

Za izdavača

Darko M. Ivanović

Urednik

Darko M. Ivanović

Autori izvještaja

GA tim

Lektura

Jelena Ristović

Prevod

Darko M. Ivanović

Dizajn i priprema za štampu

Zoran Zola Vujačić

Štampa

AP Print, Podgorica

Tiraž

400

 GradjanskaAlijansaCG

 @GACrnaGora

 gradjanskaalijansa

 office@gamn.org

 www.gamn.org

 Studentska ulica, Lamela 9, br. 5, Podgorica

 +382 20 513 687

Navođenje i korišćenje informacija iz ovog izvještaja u neprofitnim publikacijama ili sredstvima javnog informisanja, u svrhu informisanja građana, kao i korišćenje za druge nekomercijalne svrhe, dozvoljeno je, uz obavezno navođenje izvora i vlasnika autorskog prava.

Korišćenje materijala u bilo koje druge svrhe nije dopušteno bez prethodnog odobrenja Građanske alijanse.

Pojedine slike u izvještaju su preuzete sa interneta u skladu sa “Creative Commons licence.”

Izrazi koji se u ovom izvještaju koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju izraze u ženskom rodu.

Sadržaj

◆	Darko M. Ivanović, generalni sekretar GA	
◆	<i>Uvod</i>	4
	<i>STRATEGIJA, PROGRAMI, ADMINISTRACIJA, KOMUNIKACIJA</i>	5
◆	Ajša Hadžibegović, razvojna direktorica GA	
◆	<i>Godina iskušenja i borbe protiv sistemskih nepravilosti: beskompromisno do ostvarenja vizije</i>	6
◆	Boris Raonić, programski direktor GA	
◆	<i>Sa novim izazovima ka zajedničkom cilju: pristupna poglavlja kao prioritet</i>	8
◆	Edina Hasanaga Čobaj, finansijsko - administrativna direktorica GA, Blažo Crvenica, finansijski menadžer GA	
◆	<i>Dobro planiranje i jak tim - ispunjeni ciljevi</i>	10
	<i>NAŠI PROGRAMI</i>	12
◆	Milan Radović, koordinator programa ljudskih prava GA	
◆	<i>Napredak u borbi protiv svih vidova diskriminacije i ugrožavanja prava građana</i>	13
◆	Kristina Četković, koordinatorica medijskog programa GA	
◆	<i>Digitalni alati za najranjivije grupe, godina novih iskustava</i>	19
◆	Zoran Vujičić, koordinator programa vladavine prava GA	
◆	<i>Ključni faktor transformacije institucija u uslužni servis građana</i>	28
◆	Edin Koljenović, koordinator programa dobrog upravljanja GA	
◆	<i>Nove tehnologije i umreživanje mladih, ključ za novi milenijum</i>	33
◆	Sanja Rašović, koordinatorica Škole demokratskog rukovođenja GA	
◆	<i>Pristupni proces: Mladi lideri i mediji u fokusu</i>	37
◆	Jelena Ristović, menadžerka kancelarije GA, Zoran Zola Vujačić, IT menadžer i vebmaster GA	
◆	<i>Komunikaciono informatički sektor</i>	43
◆	<i>Prihodi i rashodi</i>	45
◆	<i>Donatori i projekti</i>	46
◆	<i>Partneri</i>	48
◆	<i>GA tim</i>	50

Uvod

Darko M. Ivanović
Generalni sekretar GA

 darko@gamn.org
 [Darko Markisin](#)
 [@skockopg](#)
 [Darko Ivanovic](#)

Poštovani prijatelji,

Izvještaj koji čitate je skup tekstova koji su lično, profesionalno i emotivno obilježili godinu iza nas. Radno vrijeme koje provodimo u kancelarijama i na terenu, tih osam sati koje posvećujemo poslu za nas je, a to valja uvijek napominjati, više od puke administracije, dopisa, razgovora sa građanima...za nas je to dio života i način života.

U pet programa smo, tako, smjestili sve što je neophodno da Crna Gora osjeti naš doprinos, našu želju da stvorimo društvo jednakih šansi i prava za sve. Uticaj koji imamo u Crnoj Gori, međutim ne mjeri se samo prepoznatljivošću u javnosti, beskompromisnom pozicijom u NVO sektoru i razbijanjem monopola u istom, te kredibilitetom koji imamo kod partnera - već činjenicom da smo van programa, područja pokrivenih donacijama, izvještaja, komentara javnih politika i demokratskih procesa - nastavili da sarađujemo sa građanima, koji su korijen svih procesa i promjena - i njihov konačan ishod.

Naše aktivnosti i u 2017. godini nijesu bile omeđene donacijama, već smo kao i ranije bili ishodište za sve one koji su tražili pomoć ili savjet a obespravljeni su. Bili smo kanal prema institucijama i medijima za sve nezadovoljne koji su nas prepoznali kao dovoljno spremne i stručne da im pomognemo.

Pravosuđe i temeljna prava a potom pravda, sloboda i sigurnost - poglavlja koja su od ključnog značaja za državu biće u našem fokusu u svim programima, i koristićemo upravo iskustva koja smo sticali u neposrednom kontaktu sa građanima.

Pokušaćemo i u sedmoj godini da opravdamo ime.

I jasno pokažemo da su Građansko, Građanin i Građanska postali naša Porodica, Prijatelji i Posao.

Stoga, prijatelji - nastavljamo istim tempom.

*Strategija
Programi
Administracija
Komunikacija*

Godina iskušenja i borbe protiv sistemskih nepravilosti: beskompromisno do ostvarenja vizije

Ajša Hadžibegović
razvojna direktorica GA / predsjednica UO GA

ajsa@gamn.org
 [Ajsa Hadzibegovic](https://www.facebook.com/Ajsa.Hadzibegovic)
 [@AjsaH](https://twitter.com/AjsaH)
 [Ajsa Hadzibegovic](https://www.linkedin.com/in/Ajsa.Hadzibegovic)

Godina za nama je jedna od onih u kojoj su principi demokratije, vladavine prava i garantovanih ljudskih prava i sloboda iskušavani.

Ne samo u Crnoj Gori, već i u zemljama sa dužim demokratskim stažom i zemljama čije uspješne modele želimo i kod nas da primijenimo. I sa iskušenjima svako se nosio drugačije. Za Crnu Goru ne možemo reći da je briljirala, ali ostaje nada da ćemo kao društvo naučiti neke lekcije.

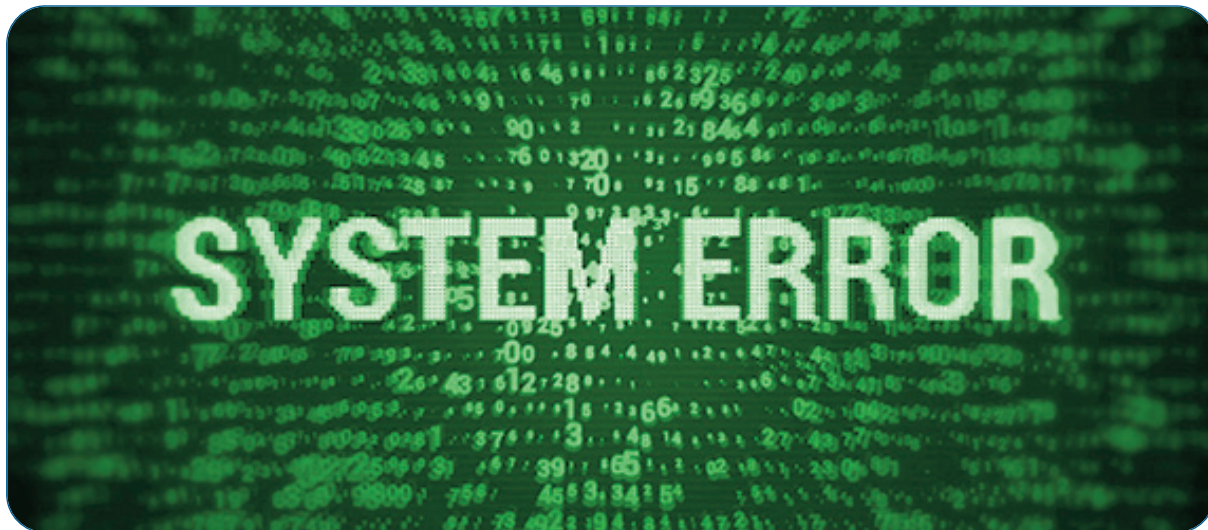
Zato je Građanska alijansa ukazivala na sistemske probleme, pozivala na dijalog i promovisala dugoročna i održiva rješenja. Zato je Građanska alijansa u širem kontekstu inicirala i učestvovala u inicijativama koje su ukazivale na kršenje ljudskih prava i sloboda i pozivale na izgradnju pravednijeg i miroljubivijeg svijeta. Civilni sektor ima značajnu kontrolnu ulogu u demokratskom sistemu – vjerujemo da je naš rad tokom 2017. godine snažno doprinio da javnost prepozna važnost ovakve uloge.

Građani kao stub društvene zajednice i nosilac prava na kreiranje društvenog ambijenta su i glavni fokus, ciljna grupa, korisnik i glavni partner Građanske alijanse. Informisanje, ukazivanje na probleme, pronalaženje konstruktivnih rješenja, dijalog, promocija osnovnih ljudskih prava i sloboda su samo neke od aktivnosti koje smo sproveli.

Rezultati su vidljivi, iako su okolnosti sve teže i za principijelno djelovanje, za otvaranje tabu tema, za građanski aktivizam, za slobodu govora i za dugoročna i održiva rješenja u javnom interesu. Zato ostajemo uvjereni da treba nastaviti i još energičnije zahtijevati od svih aktera na javnoj sceni, uključujući i civilni sektor, da preuzmu odgovornost za svoje (ne)činjenje i (ne)stručnost u svakoj situaciji kada je javni interes povrijeđen i kada su građani izmanipulisani i prevareni.

Sljedeće godine čeka nas još jedna provjera - jesmo li na pravom putu – sagledavanje učinjenog i postignutog, kao i analitički pogled na izmijenjeni društveni kontekst. Redovno radimo intro-spekciju, važno mjesto u tom procesu imaju Savjet GA i nadzorni odbor, i planiramo buduće pravce djelovanja gledajući dugoročno. Direktan kontakt sa građanima, udruženjima građana, organizacijama i institucijama, stručnjacima iz oblasti koje su u našem fokusu, kao i saradnja sa akterima iz zemalja okruženja, Evrope i svijeta omogućavaju nam da objektivno postavimo prioritete i u skladu sa resursima i ekspertizom i adekvatno djelujemo. Na kraju 2017. godine možemo slobodno reći da nas čeka još dosta posla kako bi se približili viziji:

Crna Gora je građansko i demokratsko društvo, zasnovano na vladavini prava. Crna Gora se razvija kao društvo aktivnih i informisanih građana, a državne institucije funkcionišu u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima s ciljem ostvarivanja javnog interesa.

Sa novim izazovima ka zajedničkom cilju: pristupna poglavlja kao prioritet

Boris Raonić
programski direktor GA

boris@gamn.org

[Boris Raonic](#)

[@BorisRaonic](#)

[Boris Raonic](#)

Protekla godina ispunila je sva očekivanja. U svim programima su ostvareni zacrtani ciljevi, a svi uposleni u Građanskoj alijansi pokazali su visoki stepen posvećenosti kroz sve aktivnosti koje su realizovane.

Pristup koji njegujemo godinama: da na osnovu potreba građana realizujemo aktivnosti, a na osnovu intenzivne komunikacije sa njima ispostavljammo zahtjeve institucijama i u prošloj godini pokazao se uspješnim. Na taj način izbjegli smo zamku elitističkog pristupa u radu organizacija civilnog društva. Institucije su to prepoznale i reakcije su uglavnom bile pozitivne za sve promjene koje smo željeli da postignemo. Tamo gdje smo prepoznali inertnost, neznanje ili lošu namjeru, pribjegavali smo metodama javnog pritiska.

Povjerenje koje smo zavrijedili kod svih partnera i kompletna energija organizacije u narednoj godini biće posvećena radu na ubrzavanju procesa pregovora sa Evropskom unijom, pogotovu u poglavljima 23 i 24 u nadi da će se okončati najduža demokratska tranzicija u svim državama tzv. Istočne Evrope.

Na probleme ćemo i dalje reagovati pravovremeno, nezavisno od projektne podrške za iste. Pored naših redovnih programskih aktivnosti, bavićemo se i ambijentom u kojem rade nevladine organizacije, ali i učestvovati u humanitarnim i sličnim aktivnostima.

Obećavamo, kao i do sada, da ćemo i u naredom periodu nastupati neostrašćeno, argumentovano, pošteno, principijelno, istrajno i kulturno.

Ostajemo otvoreni za sve ideje i zajedničke akcije sa svima koji žele ubrzavanje tranzicionih i integrativnih procesa u Crnoj Gori.

Dobro planiranje i jak tim - ispunjeni ciljevi

Edina Hasanaga Čobaj

finansijsko - administrativna direktorica GA

 edina@gamn.org

 [Edina Hasanaga Cobaj](#)

Blažo Crvenica

finansijski menadžer GA

 blazo.crvenica@gmail.org

 [Blazo Crvenica](#)

Od svog osnivanja, Građanska alijansa fokusirana je na timski rad, dobro planiranje i efikasno upravljanje programima. Zahvaljujući tim vrijednostima iz godine u godinu dobijamo povjerenje donatora i tako obezbjeđujemo stabilno finansiranje. Prihodi GA i njenih članica tokom 2017. godine ostali su na sličnom nivou kao i prethodnih godina, što ukazuje na dvije konstante: stabilnost i prepoznatljivost našeg rada.

GA i njene članice su 2017. godine imale 12 stalno zaposlenih osoba. Uz dvadesetak eksternih saradnika/ca angažovanih na projektima, kao i tri pripravnika/ce i stažistu, a vodeći računa o zastupljenosti svih društvenih segmenata, činili smo jak i posvećen tim koji je i ove godine ispunio zacrtane ciljeve. Ažurnost, transparentnost i odgovornost, kao temeljne vrijednosti predstavljaju siguran oslonac za uspjeh u svakodnevnom radu.

Tokom 2017. godine, GA je sa njenim članicama realizovala više od 30 projekata, što nas čini jednom od najaktivnijih nevladinih organizacija u Crnoj Gori. I ove godine smo realizovali niz filantropskih i volonterskih aktivnosti i događaja, nezavisno od projekata koji su cijelom timu bili i najdraži dio priče. Kao i uvijek, pokušavali smo da skromnim doprinosom pomognemo ljudima u teškim životnim situacijama.

Posebno bi izdvojili aktivnosti za Međunarodni dan ljudskih prava, koje već tradicionalno organizujemo u saradnji sa partnerima. Jedna od aktivnosti je i humanitarna utakmica u malom fudbalu, a sredstva su donirana konjičkom klubu “Budućnost” za hiporehabilitacioni tretman za djecu sa teškoćama u razvoju. I dalje negujemo tradiciju davanja i pomoći onima koji nisu u mogućnosti iz ličnih sredstava tako da naš mali fond često vrati osmeh na lice socijalno ugroženim licima.

Slijedi nova godina a sa njom i novi izazovi - spremno ih dočekujemo!

**GRADANSKA
ALIJANSA**
Civic Alliance - Aleanca qytetare

Naši programi

Napredak u borbi protiv svih vidova diskriminacije i ugrožavanja prava građana

Milan Radović
koordinator programa ljudskih prava GA

milan@gamn.org
[@MilanGAMN](https://twitter.com/MilanGAMN)

Tokom 2017. godine, Građanska alijansa bavila se antidiskriminacijom i dostojanstvom lica koja su bila lišena slobode, pravima manjinskih naroda, osoba sa invaliditetom i suočavanjem sa prošlošću. I tokom ove godine organizovali smo i podržali obilježavanja najvažnijih datuma u oblasti ljudskih prava. Nastavili smo dobru saradnju sa nevladinim organizacijama i institucijama nadležnim za oblast ljudskih prava: Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, skupštinskim Odborom za ljudska prava i slobode kao i brojnim međunarodnim organizacijama i institucijama.

Milan Radović, koordinator programa ljudskih prava u GA, bio je učesnik programa za međunarodne posjetioce u Sjedinjenim Američkim Državama od 5. do 22. septembra 2017. Vlada Sjedinjenih Država je pokrovitelj programa u okviru Programa za međunarodne posjetioce (IVLP), na temu „NVO i građanski aktivizam“.

Monitoring poštovanja prava u institucijama zatvorenog tipa

Nastavili smo aktivnosti na praćenju poštovanja ljudskih prava lica lišenih slobode i uslova u kojima oni borave. Realizovali smo obuke za službenike policije i ZIKS-a na teme: prevencija torture i nehumanog postupanja, postupanje sa maloljetnicima, etičko ponašanje i dr. U ovoj oblasti sarađivali smo i sa Komitetom za prevenciju torture (CPT) tokom njihove posjete Crnoj Gori tokom 2017. godine.

Neefikasne istrage i spori sudski postupci po ozbiljnim navodima o torturi i zlostavljanju i dalje predstavljaju veliki problem. Rezultate ovih istraživanja opisali smo u izvješčaju koji možete pogledati na linku:

<http://www.gamn.org/images/docs/cg/ljudska-prava-lica-lisenih-slobode.pdf>

Izvješčaj je dio monitoringa stanja poštovanja ljudskih prava u ovoj oblasti u okviru projekta: „Reforma sistema izvršenja krivičnih sankcija”, koji se realizuje uz podršku Ambasade Kraljevine Holandije.

**Bijelo Polje, Obuka službenika ZIKS-a i Uprave policije*

Monitoring poštovanja manjinskih prava

Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava

Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava ostao je u fokusu našeg rada i 2017. godine. Postupci koje GA vodi protiv odluka Fonda o raspodjeli sredstava su pred Upravnim sudom. Tokom 2017. godine podnijeli smo četiri nove tužbe protiv ponovljenih odluka. Započeta je procedura izbora novih organa Fonda, nakon izmjene Zakona o manjinskim pravima i slobodama a GA nastaviće da i dalje prati rad ove institucije. Javnost smo upoznali o problemima u funkcionisanju Fonda, među kojima su konflikt interesa i nezakonite raspodjele sredstava među glavnim činiocima. Izvješćaji Državne revizorske institucije (DRI), međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija i medija samo idu u prilog našim višegodišnjim tvrdnjama.

Zajedno za prava Roma i Egipćana

U 2017. godini postali smo dio koalicije "Zajedno za uključivanje Roma i Egipćana kroz transparentne i održive javne politike", koju osim GA čine i Centar za romske inicijative, Romska organizacija mladih „Phiren Amenca“, Centar za demokratsku tranziciju (CDT) i Mladi Romi. Projekat je finansiran od strane Fondacije za otvoreno društvo iz Budimpešte.

**Podgorica, Rad koalicije "Zajedno za uključivanje Roma i Egipćana kroz transparentne i održive javne politike"*

Pomenutim projektom planirano je praćenje procesa uključivanja Roma i Egipćana u crnogorsko društvo, posebno u dijelu učinkovitosti dosadašnjih sprovedenih mjera, njihove transparentnosti, zatim transparentnosti budžetskih izdvajanja na lokalnom i nacionalnom nivou. Članice koalicije javno će zagovarati povećanje izdvajanja budžetskih sredstava za programe namijenjene romskoj i egipćanskoj populaciji, povećanju transparentnosti, efikasniji rad institucija i organizacija, smanjenje potencijalne zloupotrebe fondova, kao i uključivanje mjera vezanih za Rome i Egipćane u sve nacionalne politike. Kroz praćenje budžeta i sektora socijalne zaštite, obrazovanja, zapošljavanja, stanovanja, doprinijeće se i mapiranju ključnih prepreka koje stoje na putu uspješnom uključivju Roma i Egipćana u crnogorsko društvo.

Evropski sud za ljudska prava potvrdio diskriminaciju u slučaju Alković

Evropski sud za ljudska prava objavio je presudu u slučaju “Alković protiv Crne Gore”. Sud je potvrdio da su Rizo Alković i njegova porodica bili diskriminirani i da im je bilo ugroženo pravo na privatni i porodični život.

U ovom predmetu, GA je u saradnji sa advokaticom Azrom Jasavić pružila besplatnu pravnu pomoć Rizu Alkoviću pred Sudom za ljudska prava. Sud je utvrdio da je došlo do kršenja člana 8 u vezi sa članom 14 Evropske konvencije o ljudskim pravima, tj. diskriminacije po osnovu vjerske i etničke pripadnosti i narušavanja privatnog i porodičnog života.

Istraživanje povodom diskriminacije prilikom zapošljavanja

Tokom 2017. godine, predstavili smo izvještaj o istraživanju diskriminacije prilikom zapošljavanja koje je podržala Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS). Cilj istraživanja bio je da se utvrde osnovi i načini diskriminacije prilikom zapošljavanja, najčešći pojavi oblici i obrasci dešavanja ove vrste diskriminacije u praksi, uloga državnih institucija i drugih zainteresovanih strana te identifikovanje ključnih problema u ovoj oblasti. Tokom istraživanja pronašli smo brojne primjere direktne diskriminacije.

Diskriminacija prilikom zapošljavanja zastupljena je i najviše se javlja po osnovu političkog uvjerenja, nacionalnosti, pola, invaliditeta i starosti. Diskriminacija se javlja kako prilikom zapošljavanja u državnim organima tako i u privatnom sektoru. Rezultati istraživanja pokazali su da procedure za zapošljavanje nijesu jasne, transparentne i da njima u najvećem broju slučajeva nijesu propisani uslovi provjere znanja i postupak bodovanja podnijetih aplikacija. Istraživanje je pokazalo i da nezaposleni građani nijesu ohrabreni da podnose prijave i da nemaju povjerenje u rad nadležnih državnih institucija po pitanju zaštite njihovih prava. Donošenje cijelog seta mjera i planova za unapređenje sistema zapošljavanja u crnogorskom društvu je nužnost. Prije svega povećanje transparentnosti i jasne procedure su od suštinske važnosti za prevazilaženje sadašnje situacije.

Tradicionalno obilježavanje Međunarodnog dana ljudskih prava

Zajedno sa partnerima - Institucijom zaštitnika ljudskih prava i Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori, nastavili smo tradicionalno da obilježavamo 10. decembar - Međunarodni dan ljudskih prava.

**Podgorica, Humanitarna utakmica na Međunarodni dan ljudskih prava*

Ovim povodom organizovali smo:

- ◆ javni forum koji se bavio prevencijom zločina iz mržnje i govora mržnje. Na ovom Forumu, 15 panelista dali su svoje viđenje o ovoj vrlo osjetljivoj ali posebno aktuelnoj temi. Između ostalih, govorili su Uve Merkoter, zamjenik ambasadora SR Njemačke, Robert Kučarski, menadžer Programa za vladavinu prava i ljudskih prava Misije OEBS-a u Crnoj Gori, poslanici, predstavnici Vrhovnog državnog tužilaštva, nevladinih organizacija i institucija koje su zadužene za prevenciju govora mržnje;
- ◆ predstavu „O ćutanju i drugim imitacijama sreće”, koju su izveli učenici Gimnazije „Petar I Petrović Njegoš” iz Danilovgrada;
- ◆ humanitarnu utakmicu u malom fudbalu između Crne Gore i Ostataka svijeta a prikupljena sredstva smo dodijelili za potrebe hiporehabilitacionih tretmana za djecu sa teškoćama u razvoju;
- ◆ predavanje gdina Maris Tebecisa iz Ambasade Australije na temu “Mladi i ljudska prava” na Univerzitetu Donja Gorica;
- ◆ tribinu na temu „Pravo na zdravu životnu sredinu”, na kojoj su govorili Šučko Baković, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Nj.E. Aivo Orav, Ambasador Evropske unije u Crnoj Gori, Jovana Janjušević, izvršna direktica NVO Centar za zaštitu ptica;
- ◆ takmičenje za srednjoškolce „Potraga za ljudskim pravima“. Pobjednici takmičenja su timovi iz srednjih škola iz Podgorice, Danilovgrada i Tivta. Ove tri ekipe osvojile su studijsko putovanje u Berlin sljedeće godine, a nagradu je obezbijedila Delegacija EU u Podgorici;
- ◆ u saradnji sa javnim servisom TVCG, emisiju „Okvir” na temu: Stanje ljudskih prava u Crnoj Gori;

- ◆ učestvovali smo i na konferenciji koju je Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore organizovao povodom obilježavanja 10. decembra - Međunarodnog dana ljudskih prava na temu „Prava djeteta, sa akcentom na zaštitu djece od svih vidova nasilja”, u svjetlu kampanje Vlade Crne Gore i UNICEF-a „Zaustavimo nasilje“.

Dan sjećanja na Holokaust

U saradnji sa Programskom kancelarijom Savjeta Evrope u Podgorici i Univerzitetom Donja Gorica, u okviru obilježavanja 27. januara - Dana sjećanja na žrtve Holokausta, organizovali smo konferenciju na Univerzitetu Donja Gorica (UDG). Govornici na konferenciji bili su: Šučko Baković, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Miodrag Lekić, predsjednik Demos-a, Bojan Božović, asistent na predmetu ljudskih prava UDG i Milan Radović, koordinator programa ljudskih prava u GA. U okviru konferencije, Bojan Božović održao je predavanje na temu „Holokaust, genocid i međunarodno pravo“.

Socijalna zaštita i sklonište za pripadnike LGBT populacije

Projekat podrazumijeva adekvatnu socijalnu zaštitu LGBT populacije u Podgorici kroz uspostavljanje i realizaciju ključnog socijalnog servisa u vidu skloništa. Projekat se realizuje u saradnji sa NVO LGBT Forum Progres, a uz podršku Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću.

O programu ljudskih prava:

„Potrebno je više sličnih organizacija koje pomažu građanima kad su im prava prekršena. Zadovoljan sam što je sam uz pomoć Građanske alijanse uspio da ostvarim svoja prava. Reakcija je bila brza i efikasna. Upućen sam na prave adrese i pružena mi je pomoć.”

Miloš Vujačić,
građanin Podgorice

„Organizacije poput Građanske alijanse su veoma potrebne. Bez NVO-a ove vrste građani bi bili prepušteni sami sebi kada se suočavaju sa kršenjem ljudskih prava.”

Miroslav Zeković,
građanin Podgorice

Digitalni alati za najranjivije grupe, godina novih iskustava

Kristina Ćetković
koordinatorka medijskog programa GA

 35mmproduction@gmail.com

 Kristina Cetkovic

 @kriscetkovic

Protekla godina je za Medijski program Građanske alijanse bila raznolika i dinamična o čemu svjedoče različiti projekti. Mladi, mediji, nastavnici, azilanti, potrošači, radnici, pacijenti, osobe sa invaliditetom, LGBTIQ populacija - bili su samo dio ciljnih grupa kojima smo bili okrenuti i za čija prava smo se borili koristeći različite medijske alate.

Ove godine poseban akcenat smo stavili na borbu protiv nasilja i govora mržnje, kao i odbranu osnovnih ljudskih prava sa naglaskom na slobodu govora. I dalje ćemo nastaviti istim žarom i posvećenošću da se borimo za demokratske vrijednosti kroz medijske programe prilagođene različitim grupama, posebno onim ranjivim.

Promocijom filma „SIGEMBR“ mladi pokazali zašto žele Balkan bez mržnje

Regionalnom promocijom filma „SIGEMBR“ u Podgorici u februaru 2017. godine završen je projekat „Balkan bez mržnje“ koji je nastao kao odgovor mladih na mržnju prema različitostima i drugima.

Ovo desetominutno ostvarenje bavi se pitanjem ksenofobije, a na njemu su radili omladinski radnici i lideri tokom treninga u Prčanju između 19. i 30. avgusta. Mladi iz sedam zemalja Evrope, koji dolaze iz različitih nacionalnih grupa su zajedničkim snagama uradili film kako bi pokazali da imaju rješenje, ali i ideju za „Balkan bez mržnje“.

Film „SIGEMBR“ je proizvod višemjesečnog rada organizacija: Asocijacije GEYC (Rumunija), Centra za omladinski razvoj – PRONI (BiH), Identities-a (Italija), Green spirit-a (Grčka), Seiklejate Vennaskond-a (Estonija), IdejNet-a (Srbija) i NVO „35mm“. Projekat je finansiran od strane Evropske unije u okviru Programa Erasmus +.

**Snimanje filma "SIGEMBR"*

Glavni cilj projekta „Balkan bez mržnje“ bio je da istraži kako mladi ljudi i omladinski rad mogu doprinijeti stvaranju originalnih dokumentaraca o mladima i multikulturalnim društvima u kojima živimo. Projektom smo željeli da pokažemo da mladi iz različitih nacionalnih sredina koje se uglavnom doživljavaju kao sukobljene, mogu da rade zajedno i proizvedu nešto vrijedno.

Gradanski institut: nova platforma za žalbe građana

Projektom „Marginalizovani od strane sistema: Ne više!“ članica GA NVO „35mm“ i njeni partneri na projektu - NVO „Krug života“, Centar za zaštitu potrošača, udruženje „Roditelji“, Sindikat medija Crne Gore i Unija slobodnih sindikata Crne Gore, uspjeli su da pruže podršku marginalizovanim grupama u ispunjavanju osnovnih ljudskih prava i sloboda kao radnika, potrošača i pacijenata.

Mreža „Građanski institut“ okupila je četiri institucije i deset organizacija pod svojim okriljem kako bi zajedno učestvovali u praćenju i prijavljivanju kršenja prava radnika, pacijenata i potrošača. Tokom projekta, Mreža je primila 2.075 žalbi građana čija su prava prekršena, rješavajući pozitivno više od $\frac{1}{4}$ ili 549 predmeta. Pored ovih pojedinačnih žalbi, članovi Mreže su radili na tri kolektivna slučaja - majke sa troje i više djece, zaposleni radija i televizije - Atlas i RTV Budva. Jedna od članica pomenute mreže imala je pritužbe od strane pacijenata, radnika i potrošača sa HIV/AIDS-om, ali oni nisu javni zbog važnosti zaštite podataka u tim slučajevima.

U funkciji je i mobilna aplikacija „Građanski institut“ sa geometrijskim izvještajima i rješenjima kršenja prava radnika, pacijenata i potrošača. Javnost je informisana i kroz ciljane kampanje i šest tematskih TV emisija „Knjiga žalbi“, koje su emitovane na Javnom servisu, što je olakšalo dijalog između zainteresovanih strana i građana.

**Predstavljanje mobilne aplikacije "Građanski institut", EU Info centar, Podgorica*

Projekat „Marginalizovani od strane sistema: Ne više!“ finansiran je od strane Evropske unije posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori.

Azil u zemlji progonjenih

Dokumentarni film „Azil u zemlji progonjenih“ nastao je kao ideja medijskog tima da crnogorsku javnost informiše o životima izbjeglica, azilanata i tražioca azila u Crnoj Gori, koji su azil potražili i dobili na osnovu seksualne orijentacije. Želja nam je bila da prenesemo njihove želje, iskustva, očekivanja, probleme zbog kojih su morali da napuste domovinu. Inserte iz dokumentarca su prenijeli mediji poput Radija Slobodna Evropa i drugih.

„Azil u zemlji progonjenih“ nastao je u okviru grant šeme, a u okviru projekta „Zajedno za veću zaštitu tražilaca azila, migranata i žrtava trgovine ljudima“, koji u Crnoj Gori sprovodi CEDEM uz finansijsku podršku Fondacije braće Rokfeler.

Mladi u Crnoj Gori, borba protiv govora mržnje i nasilja na internetu

*Obuka za vršnjačke edukatore/ke, Herceg Novi

Sproveli smo više aktivnosti i projekata sa ciljem podrške mladima da kreiraju društvo bez mržnje i da se suprostave nasilju na internetu.

Krajem novembra 2017. godine završen je projekat „Crna Gora bez mržnje“, koji je NVO „35mm“ sprovodila u saradnji sa Volonterskim klubom Gimnazije „Slobodan Škerović“. Finansijsku podršku ovom projektu pružilo je Ministarstva sporta Crne Gore – Direktorat za mlade.

Obuku za vršnjačke edukatore/ke i ulogu učenika/ca u prevenciji i borbi protiv govora mržnje na internetu prošlo je ukupno 85 učenika/ca tokom tri obuke u Plavu, Herceg Novom i Podgorici. Polaznici/e obuka bili su učenici/e srednjih škola: „Bećo Bašić“, „Ivan Goran Kovačić“, „Slobodan Škerović“ i „Ivan Uskoković“.

Posebnom medijskom kampanjom na društvenim mrežama i internet platformama razgovarali smo i

predstavili kampanju, kroz četiri intervjua tokom kojih smo čuli mišljenja i iskustva predstavnika institucija i organizacija koje rade sa mladima i za mlade.

Na osnovu akcionih planova tokom projekta u Podgorici, Plavu i Herceg Novom realizovane su aktivnosti od strane vršnjačkih edukatora/ki u cilju širenja ideje o „zajednici bez mržnje“.

Nastavak aktivnosti na polju prevencije govora mržnje bio je i projekat koji je Građanska alijansa realizovala u saradnji sa Regionalnom kancelarijom za saradnju mladih, uz podršku Vlade SR Njemačke - javni forum „Prevencija zločina iz mržnje i govora mržnje: efektne institucije i NVO sektor“.

Zločin iz mržnje i govor mržnje je stvar svih nas, društvena pošast koja zahtijeva efikasnu reakciju institucija i civilnog društva, posebno imajući u vidu istoriju netrpeljivosti na ovim prostorima. U fokusu javnog foruma bile su relevantne institucije, kao i nevladine organizacije koje se direktno bave prevencijom zločina iz mržnje i govora mržnje a posebno se razgovaralo o mogućnostima saradnje i umrežavanja institucija i organizacija radi efikasnije prevencije. Uloga mladih i uticaj na mlade su bili posebno apostrofirani.

Sa 13 panelista u tri sesije - državne institucije, međunarodni akteri i civilni sektor dali su svoje viđenje stanja u ovoj oblasti. Govor mržnje je sagledan sa stanovišta iskustva i prakse u Crnoj Gori, regionu i Evropi, sa posebnim osvrtom na praksu Suda za ljudska prava u Strazburu.

Iz ovog javnog foruma izrastao je i dokumentarac koji je emitovan na TV Vijesti, tako da je šira javnost upoznata sa iskustvima, preporukama i prijedlozima povodom konkretnih rješenja tokom diskusije, kao i mogućnostima saradnje i umrežavanja institucija i organizacija radi efikasnije prevencije govora mržnje. Takođe, naglašena je institucionalna prevencija govora mržnje to jest zakonski okvir, praksa i primjena.

Kroz projekat „Crna Gora bez mržnje“ radimo na podizanju svijesti i razvoju vještina i znanja potrebnih za ideju zajednica bez mržnje u saradnji sa volonterskim klubovima gimnazija „Slobodan Škerović“ iz Podgorice i „25. maj“ iz Tuzi, od oktobra 2017. do aprila 2018. godine.

Glavni cilj pomenutog projekta jeste obrazovanje mladih o stigmatizaciji i diskriminaciji po etničkoj pripadnosti, religiji, nacionalnosti, polu, rodu i drugim osnovama. Željeli smo da istražimo

*Obuka za vršnjačke edukatore/ke, Bar

kako mladi ljudi vide moguća rješenja i koga vide kao „heroje“ koji mogu doprinijeti borbi protiv ksenofobije – strahu od drugih koji su različiti. Konačno, projekat će takođe podići svijest javnosti o idejama mladih o vrijednostima i izazovima života u multikulturalnoj Crnoj Gori.

Ideja je da iskoristimo i podijelimo znanje i vještine nastavnika/ica i omladinskih radnika/ca sa srednjoškolcima/kama kako bi razvili kompetencije za prepoznavanje i borbu protiv govora mržnje u virtuelnom (on-line) i stvarnom (off-line) svijetu korištenjem postojećih mehanizama u školama i lokalnim zajednicama.

Kroz ovaj projekat i planirane aktivnosti koristićemo znanje, vještine i iskustvo nastavnika/ica i omladinskih radnika i kombinovati ga sa aktivizmom mladih. Uz zajednički rad i saradnju mladi će koristiti medijske alate kao i filmove koje su sami kreirali kako bi došli do svojih vršnjaka i širili ideju o „Crnoj Gori bez mržnje“. Projekat je finansiran od strane Savjeta Evrope.

Pravednost a ne pristrasnost – iskorijenimo kronizam!

Praksa pristrasnosti pri dodjeli poslova i ostalih pogodnosti prijateljima ili provjerenim kolegama, odnosno kronizam itekako je prisutan u Crnoj Gori. Dugogodišnje iskustvo NVO „35mm“, članice

**Obuka za borbu protiv kronizma*

GA, na polju aktivizma, rada sa građanima/kama i institucijama, te sprovođenje medijskih programa uticalo je na to da se posebno fokusiramo na ovu oblast.

Cilj projekta „Pravednost a ne pristrasnost – iskorijenimo kronizam!“, koji je počeo u septembru 2017. godine, jeste uspostavljanje i izgradnja kapaciteta mreže nevladinih organizacija, medija i pojedinaca koji će biti zainteresovani za istraživanje pitanja vezanih za kronizam na lokalnom i nacionalnom nivou i koji će preuzeti proaktivnu ulogu u iskorijenjivanju istog. Aktivno će se raditi

i na podizanju javne svijesti i otvaranju dijaloga o kronizmu i zapošljavanju u javnoj upravi na osnovu političke i druge pripadnosti, a ne kvalifikacijama.

Projekat „Pravednost a ne pristrasnost – iskorijenimo kronizam!“ realizovali smo u okviru projekta “Mreža za odgovornost, tehnologije i otvorenost institucija u Jugoistočnoj Evropi – ACTION SEE“ koji sprovode Fondacija Metamorphosis, Vestminsterska fondacija za demokratiju, Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost – CRTA, Udruženje građana Zašto ne?, Centar za demokratsku tranziciju (CDT), Open Data Kosovo (ODK) i Levizja Mjaft!

Neispričane priče: novinari u opasnosti

NVO „35mm“ je u oktobru 2017. godine počela realizaciju projekta „Neispričane priče: novinari u opasnosti“ u saradnji sa uglednim novinarkama TV „Vijesti“, kako bi javnosti predstavili dokumentarac o napadima na novinare/ke i medije u Crnoj Gori koji su se desili proteklih godina a za koje niko nije odgovarao i čiji nalogodavci nikada nisu stavljeni pred lice pravde.

Poseban cilj koji želimo da postignemo projektom jeste da ispričamo priče o crnogorskim novinarima/kama i njihovim životima koji su u opasnosti samo zbog branše koju su izabrali, te da stvorimo pritisak na javnost kako bi se pokrenule konkretne akcije i zaštitili novinari/ke i zaustavilo nasilje nad njima.

Projekat je finansiran od strane Evropske unije posredstvom Hrvatskog novinarskog udruženja i programa “Zaštita slobode medija i slobode izražavanja na zapadnom Balkanu”.

O medijskom programu:

"Balkan bez mržnje" mi je pružio toliko vidova za kanalisanje želje da doprinesem društvu. Rad na filmu sa predivnim talentovanim ljudima, putovanje po svim krajevima Crne Gore radi promocije filma, interakcija sa djecom i odraslima koja je uslijedila na radionicama - sve to je učinilo da kampanja "Balkan bez mržnje" bude iskustvo kojeg ću se prisjećati s osmijehom."

Anđela Đurašković,
studentkinja novinarstva

"Ja, kao vršnjačka edukatorica za "Crnu Goru bez mržnje", mogu da vam kažem da je prolaženje kroz tu obuku interesantno iskustvo, u kojem, pored upoznavanja novih osoba, na zanimljiv način se upoznate i sa činjenicom da internet ima mnogo uticaja na ljude. Pored onog dobrog, gdje internet služi kao izvor informacija, ako se ne koristi na pravi način može loše uticati na mlade ljude. Zajedno sa učenicima SSŠ "Ivan Uskoković" sticali smo znanja i vještine potrebne da prepoznamo, prijavimo i pružimo zaštitu djeci i mladima protiv govora mržnje vršnjaka u školskom okruženju i na internetu."

Manja Simonović,
učenica gimnazije "Slobodan Škerović"

"Upoznajući se sa učenicima iz SSŠ „Ivan Uskoković“, tokom dvodnevne obuke, upoznala sam se i sa pravim stanjem problema govora mržnje na internetu. Kroz razgovor, diskusije i timski rad, podigla sam svoju informisanost o ovoj temi na viši nivo, kao i spremnost djelovanja u suzbijanju nasilja. I smatram da mogu da kažem, da sam sada dovoljno kompetentna da pomognem zajednici u rješavanju ovog problema."

Bojana Joksimović,
učenica gimnazije "Slobodan Škerović"

Ključni faktor transformacije institucija u uslužni servis građana

Zoran Vujičić

koordinator programa vladavine prava GA

zoran@gamn.org

[Zoran Vujicic](#)

[@ZokiVujicic](#)

[Zoran Vujičić](#)

Petu godinu zaredom realizujemo istraživanje u saradnji sa Udruženjem sudija Crne Gore i tri godine sa Udruženjem državnih tužilaca Crne Gore, kao jednu od kontinuiranih aktivnosti predviđenih Akcionim planom za poglavlje 23 - Pravosuđe i temeljna prava.

Istraživanje pruža na uvid informacije koje su od značaja kako za čelne ljude u pravosuđu i državi tako i za same građane. Ono prije svega doprinosi boljem sagledavanju stavova javnosti o različitim aspektima pravosudnog sistema i sagledava trendove povjerenja u institucije. S druge strane istraživanje pruža uvid u stavove sudija i tužilaca, prilikom čega se evidentiraju problemi sa kojima se u svom radu suočavaju nosioci pravosudne funkcije. Imajući u vidu da se pojedini problemi na koje ukazuju sudije i tužioci konstantno ponavljaju još od prvog istraživanja iz 2013.godine, ovo je ujedno i apel i vodič vodećim ljudima u pravosuđu da se fokusiraju na rješavanje tih problema.

Prema mišljenju većine sudija, stanje u sudstvu je uglavnom dobro (73,64%) dok s druge strane 47,5% građana ima manje ili više negativan stav o sudstvu a 34,8% građana ima uglavnom pozitivan ili veoma pozitivan stav o sudstvu.

Stav građana je podijeljen i kada je u pitanju efikasnost rada sudstva. Da je rad sudstva uglavnom neefikasan, odnosno veoma neefikasan smatra 57,7% građana, dok 39,9% njih smatra da je uglavnom efikasan ili veoma efikasan.

*Sa prezentacije izvještaja

Upoređujući rezultate istraživanja iz prethodne dvije godine, primjetno je da se procenat građana koji smatraju da je sudstvo uglavnom neefikasno povećao sa 34,9%, koliko je iznosio 2013. godine, na 42,2% 2015. godine, odnosno do 44,4% 2017. godine što je trend koji zabrinjava i stvara sumornu sliku odnosa građana sa pravosudnim institucijama.

Više o istraživanju na linku:

<http://www.gamn.org/images/docs/cg/istra%C5%BEivanje-o-povjerenju-gra%C4%91ana-sudija-i-tu%C5%BEilaca-u-pravosu%C4%91e-2017.pdf>

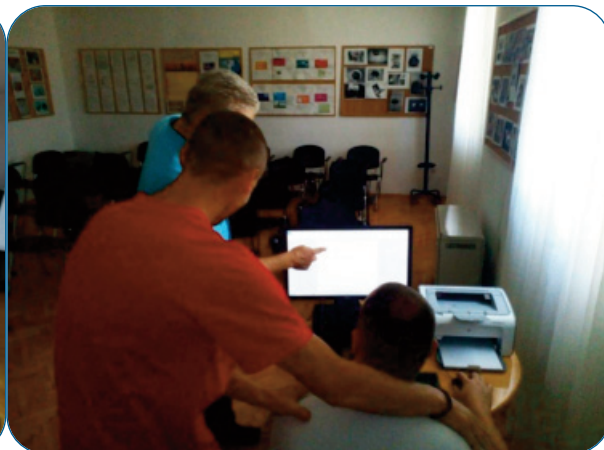
Tokom 2017. godine, u saradnji sa Savjetom Evrope (SE) realizovali smo projekat: „Unapređenje zaštite ljudskih prava za pritvorena i osuđena lica u Crnoj Gori”. Težilo se povećanju zaštite ljudskih prava pritvorenih i osuđenih osoba u Crnoj Gori u skladu sa standardima SE, a posebno sa standardima koje postavlja Evropski odbor za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja.

Projektom smo unaprijedimo reintegraciju zatvorenika uz podršku organizacija civilnog društva. U sklopu realizacije projekta potpisali smo memorandume o saradnji sa Ministarstvom pravde, Zavodom za zapošljavanje, Centrom za socijalni rad i Centrom za stručno osposobljavanje.

Od planiranih deset kandidata, sedam je prošlo obuke a pet kandidata su dobili diplome koje će im pomoći pri traženju zaposlenja.

Najznačajnije dostignuće projekta je da su lica koja su prošla obuke dobila sertifikate koji nisu institucionalno povezani sa ZIKS-om. Prvi put su zatvorenici prošli obuke sa licenciranim predavačima i polagali pred komisijom i sve je organizovano kao da je riječ o institucijama van zidina zatvora.

Kako provajderi koji su ovlašćeni da pružaju ovakvu vrstu usluge nisu do sada imali iskustva sa ovakvim načinom polaganja, ovo je bila dobra praksa i iskustvo i za njih.

**Obuke zatvorenika - ZIKS*

Tokom prve godine realizacije dvogodišnjeg projekta „Reforma sistema izvršenja krivičnih sankcija“ podržanog od strane MATRA programa Holandske ambasade GA je uz podršku eksperta iz Velike Britanije objavila izvještaj po nazivu „Zatvorski sistem Crne Gore sa aspekta bezbjednosti i procedura“. Ovaj izvještaj sastavljen je sa namjerom da pomogne crnogorskim institucijama u radu na reformi i modernizaciji zatvorskog sistema u Crnoj Gori.

Izvještaj je obuhvatio :

- ◆ način i izbor kandidata u ZIKS-u, bezbjednosne protokole i strukture, bezbjednosnu praksu u odnosu na bezbjednosne protokole i u odsustvu istih, podjelu zaduženja i odgovornosti među službenicima, sa posebnom pažnjom na ulogu direktora ZIKS-a;
- ◆ atmosferu nekažnjivosti za neprofesionalno ponašanje;
- ◆ neinformisanost zatvorenika o njihovim pravima;

- ❖ slabu informisanost javnosti o alternativnim sistemima kažnjavanja.

Izveštaj smo predstavili na Pravnom fakultetu u Podgorici, a izveštaj su tom prilikom komentarisali gđin Zoran Pažin, potpredsjednik Vlade Crne Gore i ministar pravde, gđin Slađan Raičković, pomoćnik direktora ZIKS-a i gđin Velimir Rakočević, dekan Pravnog fakulteta.

Predstavници GA su takođe obišli crnogorske gradove, gdje su građane informisali o alternativnim sankcijama i uz pomoć informatora o toj

**Sa prezentacije izveštaja*

oblasti, najdirektnije doprinijeli širenju svijesti o toj temi.

Naši informativni flajeri takođe su distribuirani svim Osnovnim sudovima u Crnoj Gori.

Svi nalazi monitoringa projekata predstavljeni su nadležnim institucijama, u cilju pribavljanja njihovih stavova i odgovora. Smatramo da je to ključan dio procesa uspostavljanja povjerenja, saradnje i ispravljanja evidentnih nedostataka na tom polju.

Naša vizija o Crnoj Gori kao građanskom i demokratskom društvu, zasnovanom na vladavini prava je motiv koji nam i u najtežim momentima borbe sa starim boljkama ne-transparentnosti i neefikasnosti i daje snagu da do kraja sprovedemo naše zamisli i osnažimo crnogorsko društvo.

**Dijeljenje flajera o Alternativnim sankcijama*

Crna Gora vladavinu prava mora imati na samom vrhu agende za transformaciju institucija u uslužni servis građana.

O programu Vladavine prava:

„Kada sam imao problema imovinske prirode na sudu, i kada više nisam znao kome da se obratim pozvao sam Građansku alijansu da mi daju savjet. I zaista uputili su mi dobre sugestije koje su mi pomogle da podnesem prijave. Još dugo godina da uspješno radite na zadovoljstvo nas običnih građana.”

**Slavko Arandžević,
građanin Podgorice**

“Moje iskustvo sa vašom organizacijom je odlično. Želim da ohrabrim i druge da ukoliko imaju neke probleme vezane za rad državnih institucija da se jave Građanskoj alijansi.”

**Stojanka Blažić,
građanka Podgorice**

Nove tehnologije i umreživanje mladih, ključ za novi milenijum

Edin Koljenović
koordinador programa dobrog upravljanja GA

edin.koljenovic@rycowb.org

[Edin Koljenovic](#)

[@EdinKoljenovic](#)

[Edin Koljenović](#)

Građanska alijansa nastavila je da intenzivno radi na povezivanju mladih ljudi u regionu kao i razbijanju stereotipa i predrasuda kroz realizaciju programa razmjene mladih ljudi i povećanja mobilnosti. Naša paradigma i tokom 2017. godine bila je da kroz realizaciju programa razmjene mladih i govoreći o važnim temama kao što je suočavanje sa prošlošću i ratnim zločinima, činimo prve korake ka stvaranju mostova i boljeg regiona.

U tom smislu, u okviru regionalne mreže, realizovali smo niz programa u svim državama u kojima Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR) posjeduje kancelarije, uključujući i Samit mladih u Zagrebu (Zagreb Youth Summit) u novembru, koji je okupio više od 200 mladih ljudi iz zemalja regiona, ali i goste širom svijeta. Za vrijeme samita održana je i treća skupština mreže podmladaka političkih partija (PYN), regionalne mreže koja je osnovana uz pomoć YIHR, kojoj su prisustvovali predstavnici šest političkih partija i koalicija. Naša kancelarija realizovala je u Crnoj Gori dva programa razmjene mladih i to: u Rožajama u junu na temu suočavanja sa prošlošću, i u Petrovcu u septembru na temu jačanja odgovornosti žena i mladih u političkom životu.

Intenzivno smo nastavili da radimo na uspostavljanju Regionalne kancelarije za saradnju mladih (RYCO), koja je zvanično i počela sa radom u julu ove godine, kada je otvorena i prva regionalna kancelarija u Podgorici. Kroz svoju članicu - YIHR, GA je nastavila i nastaviće da pruža podršku razvoju jedne ovako važne inicijative, čiji smo jedan od pokretača i aktivan učesnik tokom prethodnih

**Zagreb Youth Summit*

godina. U tom smislu, u aprilu 2017. godine u saradnji sa članovima UO RYCO organizovali smo okrugli sto na kojem smo informisali sve zainteresovane strane o samom procesu kao i razvoju kancelarije i očekivanjima u narednom periodu.

GA je intenzivno nastavila da radi na jačanju principa građanske participacije i uključivanje građana u kreiranje politika, ali i na praćenju rada državnih institucija u pravcu kreiranja odgovornijeg građanskog društva. Tokom prvih pola godine intenzivno smo radili na kreiranju portala odbornik.me koji je kao pilot projekat lansiran u saradnji sa Opštinom Berane. Ovaj portal kreiran je i dizajniran na takav način da odbornici u lokalnom parlamentu, kao predstavnici građana na lokalnom nivou, budu u što direktnijoj i intenzivnijoj komunikaciji sa građanima. S druge strane, građani mogu lakše putem ove platforme da prate rad odbornika, te da ih preko par klikova na portalu kontaktiraju, daju predloge ili sugestije za pokretanje određenih javnih politika ili rješavanje konkretnih problema sa kojima se suočavaju.

Pored toga, platforma omogućava i direktno praćenje sjednica lokalnog parlamenta putem *live stream* linkova, što ima za cilj povećanje odgovornosti i kvaliteta rada samih odbornika. Ovo je platforma čija je zvanična realizacija započeta u saradnji sa Opštinom Berane, ali predstavlja osnov za dalji razvoj i širenje saradnje i sa ostalim opštinama, posebno prepoznajući ovakav način rada i funkcionisanja kao osnov za stvaranje odgovornijih lokalnih samouprava i veće uključivanje odnosno participaciju građana.

*Berane, predstavljanje platforme *odbornik.me*

*Edin Koljenović je funkciju koordinatora programa GA obavljao do jula 2017. godine a izvještaj o programu se odnosi na period trajanja njegovog angažmana u GA.

O programu dobrog upravljanja:

“Program regionalnih posjeta i razmjene mladih je sjajna prilika za sve mlade ljude da čuju i nauče više o trenutnim prilikama u svijetu, demokratiji i globalnim izazovima, ali i razmjena iskustva i znanja sa vršnjacima iz okruženja, naročito kada su u pitanju teme pomirenja i suočavanja sa prošlošću.”

Aleksandra Vukčević,
učesnica regionalnog programa razmjene mladih i YIHR volonterka

„YIHR preko programa Škole drugačijih sjećanja, kao i sličnih programa rješava jedno od najvažnijih pitanja za mlade na Balkanu. Sličan program se mora uvesti u obrazovne sisteme svih zemalja na Balkanu, ako istinski želimo napredak i rušenje granica između nevinih mladih ljudi koji služuju bolji život bez podjela. Preporučujem svim mladim ljudima da učestvuju na sličnim programima, jer to je nezaboravno životno iskustvo koje će vam donijeti mnogo prijatelja, a i znanja.“

Vuk Vujisić,
učesnik regionalnog programa razmjene mladih i YIHR volonter

Pristupni proces: Mladi lideri i mediji u fokusu

Sanja Rašović
koordinatorka Škole demokratskog rukovođenja GA

 sanja@gamn.org
 [Sanja Rašović](https://www.facebook.com/SanjaRašović)
 [@RasovicS](https://twitter.com/RasovicS)
 [Sanja Rasovic](https://www.linkedin.com/in/SanjaRasovic)

U prethodnoj godini Škola demokratskog rukovođenja (ŠDR) obilježila je 15 godina postojanja. Posebno nas čini ponosnim činjenica da već deceniju i po doprinosimo stvaranju nove, svježije demokratske misli među predstavnicima političkih partija, nevladinog sektora i medija. U periodu tranzicije, koja prati ŠDR od njenog osnivanja, nije bilo jednostavno pomiriti nepomirljive, spojiti različitosti, sjesti ih za isti sto i inicirati dijalog. Uprkos svemu, do danas smo uspijevali i to nas posebno motiviše da nastavimo sa istom misijom i u narednom periodu.

Program za novu - XVI generaciju Škole obilježiće početak 2018. godine, koji će biti fokusiran prvenstveno na rad sa političkim partijama i medijima. Podršku ovogodišnjem programu pružaće nam i naši alumnisti, posebno oni koji su profesionalno povezani sa procesom uspostavljanja vladavine prava u Crnoj Gori. Kompletan ovogodišnji program biće usmjeren na različite aspekte pregovaračkih poglavlja 23 i 24 kao najzahtjevnijih i ujedno najproblematičnijih u procesu pristupanja Evropskoj uniji. Ukupni tempo pregovora, kako je to više puta naglašeno ali i predviđeno pregovaračkim okvirom, zavisiće od napretka u ovim poglavljima i stoga je posebno važno da se u narednom periodu svi naponi usmjere u pravcu jačanja nezavisnosti institucija i stvaranja pretpostavki za vladavinu prava.

U godini za nama realizovali smo program za XV generaciju Škole koja je okupila poslanike crnogorskog parlamenta, visoke predstavnike političkih partija kao i urednike i novinare. Sa njima smo prošli tri modula pokušavajući da targetiramo neke od najvažnijih problema sa kojima se

suočava naše društvo: pitanja evropskih integracija, rodne ravnopravnosti, suočavanja s prošlošću i dijaloga. U okviru godišnjeg programa za polaznike XV generacije organizovali smo i „Dijalog sa međunarodnom zajednicom“, jednodnevni događaj koji je realizovan u formi dva panela na temu NATO i EU integracija.

**Seminar XV generacije ŠDR*

Kako bismo unaprijedili i intenzivirali saradnju sa političkim školama regiona realizovali smo i bilateralni seminar sa političkom Školom Savjeta Evrope Bosne i Hercegovine gdje su dvije generacije Škola imali priliku za zanimljive diskusije, razmjenu kontakata i iskustava. Tim Škole učestvovao je i u seminaru makedonske političke škole „Majka Tereza“.

Sa polaznicima XV generacije i alumnistima smo tradicionalno učestvovali i na Svjetskom forumu demokratije 2017 u Strazburu. Ovaj prestižni događaj bio je posvećen temi "Populizam, mediji i političke partije" i fokusirao se na ulogu političkih partija i medija u kontekstu rastućeg populizma. Forum je zamišljen kao platforma na kojoj je više od 500 učesnika iz svih krajeva svijeta imalo priliku da diskutuje o rješenjima ključnih izazova za sve demokartije širom svijeta. U toku ovog programa posjetili smo Evropski sud za ljudska prava kao i Misiju Crne Gore pri Savjetu Evrope.

**Delegacija CG na učešću na Svjetskom Forumu Demokratije 2017.*

Krajem 2017. godine organizovali smo i IV Forum alumnista, povodom obilježavanja 15 godina postojanja ŠDR. Istog dana uručili smo i diplome učesnicima XV generacije Škole. Forum je bio posvećen temi „Integracije. Dijalog. Razvoj.“ a otvorio ga je ministar vanjskih poslova gđin Srđan Darmanović. Događaj je održan u formi dvije panel diskusije "Aktuelno stanje - Crna Gora u procesima integracija" i "Šta očekuje Crnu Goru do članstva u EU?". IV Forum alumnista okupio je više od 100 alumnista Škole iz redova političkih partija, medija i civilnog sektora.

**IV Forum alumnista i obilježavanje XV godina ŠDR*

ŠDR je 2017. godine učestvovala i u organizovanju prvog Parlamentarnog foruma jugoistočne Evrope u okviru GIZ ORF-EE projekta “Regionalna saradnja i razvoj kapaciteta parlamentaraca u domenu energetske efikasnosti i zaštite klime u jugoistočnoj Evropi”. Forum je održan u decembru u Energetskoj zajednici u Beču, u okviru Inicijative javnog dijaloga o održivom korištenju energije u jugoistočnoj Evropi. Događaj je održan nedugo nakon redovnog sastanka Parlamentarnog plenuma Energetske zajednice i prvi put je okupio predstavnike i predstavnice parlamenata, ministarstava i civilnog društva iz šest zemalja JIE kako bi razgovarali o energetskej efikasnosti i klimatskim promjenama. Forum je poslužio i za zvanično predstavljanje novog GIZ ORF-EE regionalnog projekta, koji će biti implementiran u naredne dvije godine. Za cilj ima jačanje ka-

** Prvi Parlamentarni forum jugoistočne Evrope, Beč 2017.*

paciteta parlamentaraca jugoistočne Evrope kroz značajnije prisustvo predstavnika civilnog sektora. Projekat se realizuje u saradnji sa partnerskim političkim školama iz pet zemalja regiona: Srbije, Makedonije, Albanije, Kosova i Bosne i Hercegovine, uz kontinuiranu podršku Otvorenog regionalnog Fonda za Jugoistočnu Evropu za energetske efikasnost (GIZ).

Uz podršku GIZ-ovog Otvorenog regionalnog fonda za Jugoistočnu Evropu - Biodiverzitet i u saradnji sa političkim školama iz Srbije i Makedonije inicirali smo pokretanje neformalne zelene poslaničke grupe kako bi teme životne sredine dobile zasluženi prioritet i našle se u fokusu pri likom odlučivanja.

Već pola decenije, Crna Gora se nalazi u pregovaračkom procesu. Jasan cilj da, kao država, želimo biti dio EU zajednice, ne čini se lako dostižnim. EU integracije ostaju obaveza kojoj se treba intenzivnije i snažnije posvetiti. To podrazumijeva ozbiljnije i suštinske reforme. Upravo sada je neophodno da svi akteri koji djeluju na političkoj i društvenoj sceni, vođeni istim ciljem, udruže snage kako bi Crna Gora kao zrelo društvo i reformisana država postala dio zajednice evropskih naroda.

Naša vrata su otvorena za sve vas koji žele mijenjati sebe i društvo oko sebe. Nepobitna je činjenica da su nam promjene prijeko potrebne i stoga počnimo prvo od nas samih. Usvajajmo i primjenjujmo demokratske standarde kako bi proces demokratizacije Crne Gore tekao jednostavnije i efikasnije, a cijelo društvo konačno osjetilo benefite tog procesa.

O programu Škole demokratskog rukovođenja:

“Iskustvo iz Škole demokratskog rukovođenja je veoma pozitivno, prije svega u sticanju dragocjenih poznanstava i poslovnih kontakata. To je bila dobra prilika da čujem mišljenja ljudi iz svijeta politike i nevladinog sektora, stručnjaka i kolega novinara o zanimljivim i aktuelnim temama, kao i da posjetim neke od evropskih institucija i upoznam se sa načinom njihovog funkcionisanja. Razgovarali smo o interesantnim temama, čuli drugačija mišljenja i sagledavali ih sa različitih aspekata. Svakom bih preporučila da se prijavi za Školu, jer to iskustvo može biti samo korisno.”

Nataša Radanović,
agencija Mina, novinarka

“Kao učesnik XV generacije Škole demokratskog rukovođenja sa zadovoljstvom mogu da konstatujem da mi je prije svega bila čast biti polaznik ŠDR-a, a ujedno sam i počastvovan pozivom da Školu pohađam sa funkcionerima drugih partija i ostalim ličnostima i činionicima javne scene. Mogu sa ubjeđenjem da kažem da sam za godinu dana pohađanja Škole čuo dosta novih i veoma važnih informacija od strane eminentnih predavača iz zemlje i regiona, da sam takođe upoznao veliki broj divnih ljudi, i da sam u krajnjem obogatio svoj duh demokratskošću, i da će mi pohađanje Škole ostati u lijepom i neizbrisivom sjećanju.”

Stjepan Camaj, predsjednik Demokratskog savjeta,
Demokratska Crna Gora

Komunikaciono informatički sektor

Zoran Zola Vujačić
IT menadžer i vebmaster GA

zolavujacic@gmail.com
 Zoran Zola Vujacic

Jelena Ristović
menadžerka kancelarije GA

office@gamn.org

I ove godine je administrativno-finansijski tim Građanske alijanse imao mnogo posla pružajući neophodnu podršku našim kolegama koji se bave programskim aktivnostima u oblasti zaštite ljudskih prava. Kako su se zahuktavali reformski procesi u Crnoj Gori, u kontekstu turbulentne političke atmosfere, tako se širio i opseg naših aktivnosti. Samim tim - i potreba za snažnom unutrašnjom kohezijom, pozitivnom atmosferom i uigranom koordinacijom, kako bi omogućili organizaciji da u javnosti i prema našim partnerima i žrtvama kršenja ljudskih prava nastupi kao snažan kolektiv, spreman i sposoban da odgovori i pomogne.

Vodili smo sve one administrativne i finansijske stvari, o kojima svakako ne čitate u uzbudljivim novinarskim člancima o našim aktivnostima ili monitoring izvještajima naših kolega, ali koje su bile neophodne kako bi GA funkcionisala. Prevođi izvještaja i saopštenja, logistička podrška organizaciji sastanaka i javnih skupova, pripreme nacrtu ugovora do menadžmenta administrativne dokumentacije i nabavke kancelarijskog materijala, kao i komunikacije sa administrativnim i finansijskim osobljem naših partnera. Ove aktivnosti obavljali smo samostalno ili u direktnoj saradnji sa kolegama iz projektnih timova, što je dodatno jačalo unutrašnju povezanost i atmosferu prijateljstva i kolegijalne podrške, neophodne za ostvarivanje kvalitetnih rezultata organizacije.

IT kao dio modernog građanskog glasila

Konstantno napredovanje IT tehnologije i komunikacija iz dana u dan omogućava i svakodnevno unaprjeđivanje IT sektora u Građanskoj alijansi. Novi vizuelni identitet, redizajn sajtova Građanske alijanse, 35 mm i Škole demokratskog rukovođenja uz konstantan plasman informacija putem društvenih mreža čime smo od naših profila i sajta napravili sopstveni medij- čini IT sektor nezaobilaznim faktorom u svakodnevnim aktivnostima. Ako tome dodamo izradu preloma publikacija, grafički dizajn i infografike za gotovo sve aktivnosti, a potom i zaštitu naših servera, dobijamo sliku segmenta GA koji samo raste u obimu i važnosti.

Praćenje modernih tehnologija, ažuriranje istih, nabavka najsavremenije opreme kao osnovnog sredstva za rad u sve izazovnijem ambijentu komunikacija - uz sve navedene aktivnosti, ostaje naš prioritet i u narednoj godini.

Prihodi i rashodi

Građanska alijansa

216,167.82

Prihodi

190,038.23

Rashodi

NVO 35mm

63,366.78

Prihodi

52,863.44

Rashodi

Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR)

61,718.20

Prihodi

56,888.62

Rashodi

U 2017. godini sve tri organizacije su za poreze i doprinose ukupno uplatile 62.056,37 EUR.

Donatori i projekti

- ◆ Ambasada Savezne Republike Njemačke, "Javni Forum: Prevencija zločina iz mržnje i govora mržnje", 7.460 eura
- ◆ Evropska diplomatska akademija, konferencija "Borba protiv korupcije", 2.634,00 eura
- ◆ Fond Braće Rokfeler, Institucionalna podrška, 120.000 dolara
- ◆ Fondacija Čarls Stjuart Mot, "Do boljeg građanskog aktivizma i održivog učešća građana u Crnoj Gori", 70.000 dolara
- ◆ Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, Škola demokratskog rukovođenja, 15.500 Eur i "Socijalna zaštita i sklonište za pripadnike LGBT populacije" 11.380 Eur
- ◆ Kraljevska Holandska Ambasada, "Reforma sistema izvršenja krivičnih sankcija", 75.777,40 eura
- ◆ Savjet Evrope, Škola demokratskog rukovođenja, 28.856 eura

Veliki doprinos imaju i naše članice Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR) i NVO "35mm", koje su imale projekte i aktivnosti od sljedećih donatora:

- ◆ Ambasada Australije - (Ne)Zastupljeni u medijima
- ◆ Evropska komisija – Regionalni Program Razmjene
- ◆ EACEA, Erasmus +, "Balkan bez mržnje"
- ◆ Evropska komisija – "Marginalizovani od strane sistema: Ne više!"
- ◆ Evropska komisija u saradnji sa Hrvatskim novinarskim udruženjem - Neispričane priče: novinari u opasnosti
- ◆ Evropska komisija (Action SEE) u saradnji sa NVO Metamorfozis i CDT - Pravednost a ne pristrasnost – iskorijenimo kronizam!
- ◆ Fond Braće Rokfeler u saradnji sa NVO CEDEM - Život LGBTIQ osoba koji traže azil u Crnoj Gori
- ◆ Ministarstvo sporta - Direktor za mlade – Crna Gora bez mržnje

- ◆ NVO Akcija za ljudska prava u saradnji sa NVO Anima – Centar za žensko i mirovno obrazovanje i Mental Disability Advocacy Center (MDAC), uz podršku Evropske komisije – “Biblioteka dostojna ljudi”
- ◆ Otvoreni regionalni Fond za Jugoistočnu Evropu Energetska Efikasnost (ORF-EE), Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ), Javni dijalog o efikasnom korišćenju energije u Jugoistočnoj Evropi (IV faza)
- ◆ Otvoreni regionalni Fond za Jugoistočnu Evropu - Biodiverzitet, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
- ◆ Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, Koalicija za doprinos zadovoljenju prava i potreba lica sa invaliditetom
- ◆ Savjet Evrope, Resocilizacija zatvorenika
- ◆ Savjet Evrope (EYF) – Kreirajmo Crnu Goru bez mržnje

Partneri

LOKALNI PARTNERI

- ◆ EU Info centar
- ◆ NVO 4 Life
- ◆ NVO AISEC
- ◆ NVO Akcija za ljudska prava (HRA)
- ◆ NVO Alfa Centar
- ◆ NVO ArhKomuna
- ◆ NVO Asocijacija za Demokratski Prosperitet – Zid
- ◆ NVO Bolji život
- ◆ NVO Centar za demokratiju i ljudska prava (CEDEM)
- ◆ NVO Centar za demokratsku tranziciju (CDT)
- ◆ NVO Centar za zaštitu potrošača Crne Gore (CEZAP)
- ◆ NVO Centar za prava djeteta
- ◆ NVO Centar za ženska prava
- ◆ NVO CRINK
- ◆ NVO Društvo za borbu protiv side (CAZAS)
- ◆ NVO Evropsko udruženje studenata prava (ELSA)
- ◆ NVO Fondacija Ruka Prijateljstva
- ◆ NVO Fond za aktivno građanstvo (fAKT)
- ◆ NVO Forum MNE
- ◆ NVO Green home
- ◆ NVO Institut socijalne inkluzije
- ◆ NVO KRUG ŽIVOTA
- ◆ NVO LGBT forum progres
- ◆ NVO Luka Berane
- ◆ NVO Mladi Romi
- ◆ NVO Monitoring group Ulcinj- MogUL
- ◆ NVO Naša akcija
- ◆ NVO Ozon
- ◆ NVO ROM Koračajte sa nama - Phiren Amenca
- ◆ NVO RUŽA
- ◆ NVO Safra
- ◆ NVO Savez udruženja paraplegičara Crne Gore
- ◆ NVO Udruženje Egipćani
- ◆ NVO Udruženje paraplegičara Podgorica
- ◆ NVO Udruženje Roditelji
- ◆ NVO Udruženje preduzetnica

- ◆ Omladinski savez Crne Gore
- ◆ Program za hiporehabilitaciju za djecu sa teškoćama u razvoju konjičkog kluba Budućnost
- ◆ Sindikat medija Crne Gore
- ◆ Unija slobodnih sindikata Crne Gore
- ◆ Volonterski klub Gimnazije "Slobodan Škerović"
- ◆ Volonterski klub Gimnazije "25. maj"

INOSTRANI PARTNERI

- ◆ Asocijacija GEYC (Rumunija)
- ◆ Asocijacija Škola političkih studija
- ◆ Centar za omladinski razvoj – PRONI (Bosna i Hercegovina)
- ◆ Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)
- ◆ EGAM - Evropski antirasistički pokret
- ◆ Evropska akademija za diplomatiju
- ◆ Evropska mreža sjećanja i solidarnosti
- ◆ FARE mreža
- ◆ Francusko - Njemačka kancelarija za saradnju mladih OFAJ
- ◆ Green spirit (Grčka)
- ◆ IdejNet (Srbija)
- ◆ Inicijativa mladih za ljudska prava (Srbija, Kosovo, Hrvatska i Bosna i Hercegovina)
- ◆ NVO Identities (Italija)
- ◆ Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS)
- ◆ Savjet Evrope
- ◆ Seiklejate Vennaskond (Estonija)

INSTITUCIJE

- ◆ Agencija za zaštitu ličnih podataka
- ◆ Fakultet političkih nauka
- ◆ Klinički centar Crne Gore
- ◆ Ministarstvo pravde
- ◆ Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP)
- ◆ Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
- ◆ Opština Berane
- ◆ Ombudsman Crne Gore
- ◆ Specijalna bolnica za psihijatriju, Kotor - Dobrota
- ◆ Uprava policije
- ◆ Uprava za inspeksijske poslove
- ◆ Uprava za mlade i sport
- ◆ Ustavni sud
- ◆ Vrhovno državno tužilaštvo
- ◆ Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore
- ◆ Zavod za izvršenje krivičnih sankcija (ZIKS)

GA tim

ZAPOSLENI

- ◆ Razvojna direktorica: Ajša Hadžibegović
- ◆ Programski direktor: Boris Raonić
- ◆ Finansijsko - administrativna direktorica: Edina Hasanaga Čobaj
- ◆ Generalni sekretar: Darko M. Ivanović
- ◆ Koordinator programa ljudskih prava: Milan Radović
- ◆ Koordinatorica medijskog programa: Kristina Četković
- ◆ Koordinator programa vladavine prava: Zoran Vujičić
- ◆ Koordinator programa dobrog upravljanja: Edin Koljenović
- ◆ Koordinatorica Škole demokratskog rukovođenja: Sanja Rašović
- ◆ Menadžerka kancelarije: Jelena Ristović
- ◆ IT menadžer i vebmaster: Zoran Zola Vujačić
- ◆ Računovođa: Milena Golubović
- ◆ Finansijski menadžer: Blažo Crvenica
- ◆ Asistent na programima: Serdan Baftijari

ČLANOVI SAVJETA GA

- ◆ Gordana Đurović
- ◆ Olivera Komar
- ◆ Branislav Radulović
- ◆ Džemal Perović
- ◆ Vedran Džihić

NADZORNI ODBOR GA

- ◆ Sead Sadiković
- ◆ Zoran Živković

SARADNICI

- ◆ Pravni konsultant: dr Aleksandar Kovačević
- ◆ Dalibor Kavarić, advokat